

Utrikesdepartementet
ud.remissvar@regeringskansliet.se
samantha.edin@gov.se

Remiss av promemorian En nationell kontrollförteckning över produkter med dubbla användningsområden

(UD2025/01301)

Mittuniversitetet har anmodats att yttra sig över rubricerad utredning och avger följande yttrande.

Sammanfattning

Mittuniversitetet ser i dagsläget ingen direkt påverkan av den föreslagna kontrollförteckningen, då universitetet inte exporterar produkter med dubbla användningsområden. Samtidigt uttrycks oro för indirekt påverkan på forskning, utbildning och internationella samarbeten, särskilt inom teknikområden som:

- Additiv tillverkning (elektronstråleteknik)
- In-situ monitorering
- Känsliga material (exempelvis volfram)

Osäkerhet råder kring om tekniköverföring, know-how, programvara och material omfattas av kontrollen – vilket i så fall skulle kunna:

- Komplikera samarbeten i internationella forskningsprojekt
- Påverka forskningsansökningar och publiceringsmöjligheter
- Kräva tillstånd från ISP för att dela forskningsdata digitalt

Mittuniversitetet efterlyser:

Kontakt

Telefon 010-142 80 00
Webb miun.se

Campus

Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall
Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund

- Tydlig vägledning från ISP
- Klarspråk i regelverkets tillämpning på forskning och utbildning
- Dialog mellan myndigheter och lärosäten inför framtida uppdateringar

Universitetet välkomnar ambitionen att skydda känslig teknik, men betonar vikten av att inte hindra öppen vetenskap och akademiskt utbyte.

Yttrande i sin helhet

Angående: Remiss av promemorian en nationell kontrollförteckning över produkter med dubbla användningsområden (Dnr UD2025/01301)

Mittuniversitetet har som statlig myndighet med utbildning och forskning inom ett brett teknik- och samhällsvetenskapligt spektrum, samt med omfattande internationella samarbeten, tagit del av promemorian med intresse. Mittuniversitetet välkomnar möjligheten att lämna synpunkter, särskilt utifrån det akademiska perspektivet och de särskilda villkor som gäller för forskning, utbildning och samverkan vid svenska lärosäten.

Mittuniversitetet upprättar i dagsläget inga kontrollförteckningar för produkter med dubbla användningsområden. Vår samlade bedömning är att den föreslagna förordningsändringen inte kommer att påverka universitetet direkt vid införandet. Däremot ser vi behov av att bevaka den fortsatta tillämpningen och utvecklingen av kontrollförteckningen.

Vi vill särskilt lyfta fram följande från verksamheten vid Mittuniversitetet:

- Promemorian berör utrustning för additiv tillverkning, inklusive specifik teknik som elektronstrålebaserade system, vilket är ett aktivt forskningsområde hos oss. Även in-situ-monitorering nämns, vilket används i vår utrustning och är föremål för flera pågående forskningsprojekt.
- Universitetet har inga planer eller ambitioner att sälja eller exportera denna typ av utrustning, men det är oklart om regelverket även omfattar know-how, processparametrar, styrprogram eller det material som framställs med hjälp av tekniken, exempelvis volfram, som i vårt fall används inom både energi- och försvarsrelaterad tillämpning.

- Om sådana komponenter inkluderas i kontrollförteckningen, vilket inte helt tydliggörs i promemorian, kan detta få betydande konsekvenser för lärosätets internationella samarbeten, exempelvis vid delning av processparametrar, 3D-modeller, programkod, styrsystem, eller bilddata från in-situ-monitorering.
- Mittuniversitetet har idag forskningssamarbeten inom Europa samt initiativ gentemot Indien, och söker aktivt möjligheter till samverkan mellan Sverige och USA. Oklarheter kring exportkontrollens tillämpning på forskningsoutput riskerar att skapa osäkerhet inför nya projekt, särskilt om ansökningar till forskningsfinansiärer kräver förhandsbedömning av exportregler eller tillstånd från ISP. Det är även oklart om förslaget kan få implikationer för publicering i vetenskapliga tidskrifter, om vissa delar av forskningen skulle omfattas av exportkontroll. Här efterfrågas klargöranden för hur "tekniskt bistånd" definieras i förhållande till öppen vetenskap och akademisk publicering. Universitetet förutsätter att liknande frågeställningar även berör andra forskargrupper inom Mittuniversitetets forskningscentrum, exempelvis inom TransTech, där teknikområden som data, elektronik, och teknisk fysik arbetar nära gränsdragningen mellan civil och potentiellt strategiskt känslig teknologi. Behov av vägledning och samverkan. För att säkerställa att universitetens verksamhet inte oavsiktligt påverkas negativt vill vi framhålla behovet av tydlig vägledning från Inspektionen för strategiska produkter (ISP) om hur exportkontroll tillämpas i akademiska sammanhang, särskilt i relation till digitalt informationsutbyte och forskning i samverkan. Klargöranden kring omfattningen av begrepp som "utrustning", "teknik", "användning", "know-how" behövs, samt vad som avses med tekniskt bistånd i kontexten av utbildning, forskning och publicering. Dialog mellan myndigheter och lärosäten inför framtida uppdateringar av kontrollförteckningen, för att säkerställa balans mellan säkerhet och forskningens behov av internationell öppenhet och samverkan. Förutsägbarhet och rättssäkerhet, inklusive tydliga rutiner för tillståndsprövning, ledtider, och eventuell påverkan på forskningsansökningar.

Mittuniversitetet anser att det är avgörande att regelverkets tillämpning utformas med förståelse för akademins arbetssätt, internationella beroenden och principer om öppen vetenskap. Mittuniversitetet bidrar gärna i en fortsatt dialog kring hur dessa mål kan uppnås utan att hämma svensk forskning och innovation.

Föredragande och beslut

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Anders Fällström efter föredragning av Lennart Johansson. Närvarande vid den slutliga behandlingen av ärendet har prorektor Anna Olofsson, samordnare Anna Haeggström och studentrepresentanter Emil Thors och Anitra Gudmarsdotter varit.

Sundsvall 2025-04-15

Anders Fällström, rektor
Signeras digitalt via EduSign